

YSTADS ALLEHANDA. 1873-2023 150 ÅR

Torsdag 7 september 2023. Vecka: 36

Pris: 25 kronor. Tidningen i sydöstra Skåne. Ystadsallehanda.se

18-21°C

Ystad. Dålig luft och värme plågar gymnasieelever i vissa klassrum **A 4**

Sjöbo. Smärtsamma besparingar sprider oro bland kommunanställda **A 12**

Sport. IFK Ystads fyra nyförvärv samsas i pendlarbilen från Lund **A 14-15**

Hennes jobb – rädda psykiskt instabila

Jana Eldh är ambulanssjuusköterska och märker att allt fler av larmen handlar om psykisk ohälsa. Inte minst när hon tjänstgör i psykiatriambulansen. På fredag är hon med när kommunen och ett hvb-hem uppmärksammar Suicidpreventiva dagen utanför Stora Coop. **A 7 Simrishamn**

Sommarens sista ryck

Sommaren kom tillbaka. Det får turisterna att dröja sig kvar och Ystadsborna att njuta av strandliv. "Nu tar vi igen lite av det vi missade i somras", säger soldyrkande Emilia Eriksson. **A 6 YSTAD**

FOTO: MARK NORDVALL HANLON

Vägfrågan kan splittra byborna i Vitemölla

Vitemöllabor kräver att kommunen ska fortsätta sköta byns vägar. De är oroliga för att byn splittras när flera fastighetsägare måste ta ansvar själva i framtiden. Invånarna ifrågasätter demokratin och känner sig överkörda. **A 8-9 SIMRISHAMN**

Fylliga direktiv ska motverka mobbningen

Ann Högström är nyutträd rektor på Mölleskolan i Skarp. Fler rastvakter, utbildningar och tydligare dialog med eleverna är hennes satsning för att stoppa mobbningen. **A 13 SKURUP**

Ystads kommun har tagit fram nya regler som verkar ha inspirerats av talibanerna.

Lars Mohlin
A 20 KRÖNIKA

Laddstolpar onödig utgift för kommunen

Laddstationerna för elbilar kostar bara kommunen pengar, och eftersom det inte är en service kommunen är ålagd att erbjuda vill man nu sälja av stationerna till privata aktörer. **A 10 TOMELILLA**

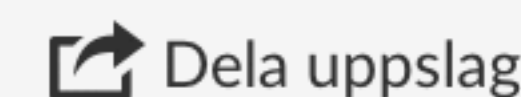
Innehåll del A: Ledare 2 Ystad 4 Simrishamn 7 Tomelilla 10 Sjöbo 12 Skurup 13 Sport 14 Insändare 19 Krönika 20

Innehåll del B: Sverige 2 Världen 3 Kultu och nöje 4 Familj 8 Börs 10 Eftertext 11 Korsord 12 Serier 13 Radio och tv 14 Väder 16

Sida 1

Vitemölla befarar att byn splittras av vägskötseln

VITEMÖLLA

Turerna har varit många kring vem som ska sköta vägarna i Vitemölla. Fastighetsägarna vill att kommunen tar över väghållningen helt, men kommunen lutar sig mot gällande planer. Vitemöllaborna tycker att lagarna ska följas, men ifrågasätter transparensen och den demokratiska processen.

Det är upprörda, men sansade, bybor som YA träffar vid Vitemölla Lejeförenings gula hus i hamnen. De är väl insatta i processen och förstår kommunens planmonopol och de styrande detaljplanerna. Däremot tycker byborna att allt har gått fel från början till slut, att kommunen gjorde avsteg från vad som tidigare sagts och plötsligt startade en lantmäteriförrättning.

– De hade kunnat förklara varför de gör det. Om det handlar om pengar och de inte har råd att fortsätta som tidigare hade det varit bättre att säga det. En kommun borde ha en dialog

med invånarna och lägga fram olika förslag, säger Krister Hjelm, vice ordförande i Vitemölla Lejeförening.

Malin Alm, planerings- och exploateringsingenjör på kommunens planeringsenhet kan förstå det.

– Men problemet kan vara att om man informerar tidigt när man inte har tillräckligt med information så blir det fel och om man informerar senare då man har mer information blir det fel, säger hon.

Vitemöllaborna tycker att kommunen hade kunnat fortsätta med väg-

skötseln, som de har gjort de senaste tjugo åren. Innan dess hade byn en vägförening.

– När den lades ner startade vi i stället Vitemölla Lejeförening för att främja lägets utveckling och för sommargäster och fastboendes trevnad. säger Pia Svensson, ordförande i Vitemölla Lejeförening.

Ett av problemen nu är dock att vägföreningen faktiskt aldrig formellt lades ner.

– Det kommunen gjorde då blev fel. Ingen av oss som jobbar här på kommunen jobbade då, men man kan aldrig avtala bort ett ansvar och Vitemöllaborna hade även då ansvar över flera av vägarna enligt de befintliga detaljplanerna, säger Malin Alm.

I byn förstår man även det, men de tycker att kommunen redan då borde ha hanterat allt annorlunda. Att när kommunen sa att de skulle ta över ansvaret för vägarna för drygt 20 år

De hade kunnat förklara varför de gör det. Om det handlar om pengar och de inte har råd att fortsätta som tidigare hade det varit bättre att säga det.

Krister Hjelm

sedan också skulle sett till att det gjordes detaljplaner för hela byn, där det stod inskrivet.

– Kommunen måste ha förstått redan då att de måste göra detaljplaner för alla områden för att formellt ta över ansvaret. Uppenbarligen har man tappat bort att ändra planerna och därmed har man härigenom brutit mot den överenskommelse som man har ingått med vägföreningen, säger Jörgen Rexö, en av fastighetsägarna på Källebacken, där vägarna framöver ska skötas av fastighetsägarna.

Byborna kontaktade kommunen redan 2018 och bad dem att göra detaljplaner för områdena där de gamla byggnadsplanerna låg kvar, så att kommunen skulle få huvudansvaret för vägarna även i dessa områden.

Svaret från kommunen blev att de skulle besluta om en policy för hur de ska göra med alla vägar i kommunen

▲▲ Vitemölla Lejeförening kämpar för att kommunen ska ta hand om alla vägar i byn. Här är föreningens ordförande Pia Svensson och vice ordförande Krister Hjelm.

FOTO: MARIA BROBERG

▲ Vitemöllaborna är oroliga för att byn ska splittras när inte kommunen tar hand om allas vägar.

FOTO: BASS NILSSON

◀ Fastighetsägarna Mårten Persson, Pelle Gemmel och Jörgen Rexö äger alla fastigheter uppe på Furet, ett av områdena där fastighetsägarna själva ska ta hand om vägarna framöver.

FOTO: MARIA BROBERG

Fakta Liten ordlista

Detaljplan: Styr rättigheter och skyldigheter kring marken och hur marken får användas inom ett geografiskt område.

Byggnadsplan: Äldre form av detaljplan.

Lantmäteriförrättning: Genomförs för att till exempel skapa en gemensamhetsanläggning och överföring av mark.

Gemensamhetsanläggning: En anläggning som ägs och tas om hand av flera fastigheter, kan vara en väg till exempel.

Samfällighetsförening: Ofta kallad vägförening, tar hand om en eller flera gemensamhetsanläggning/ar.

Historik Vitemölla vägförening

1970: Vägföreningen bildas.

1991–2001: Fyra nya detaljplaner bildas där kommunen blir ansvarig för vägarna, två detaljplaner kvarstår där enskilda fastighetsägare är ansvariga.

2000: Kommunens tekniska nämnd beslutar att sköta allt vägunderhåll i Vitemölla från 1 januari 2001.

2001: Vägföreningen har årsmöte och konstaterar att den är "vilande".

2005: Vägföreningen har styrelsemöte och beslutar att upplösa föreningen. Ansökan om att upplösa föreningen avslås av lantmäteriet eftersom att det fortfarande finns två detaljplaner som säger att enskilda fastighetsägare är ansvariga för vägar i de områdena.

Bakgrund: Lång och utdragen process om vägarna i Vitemölla

VITEMÖLLA

När kommunen förstod att bron över Mölleån behövde renoveras så började de se tillbaka i handlingarna för att reda ut vem som var ansvarig för bron. Det blev upptakten till en lång och utdragen process kring vägarna i Vitemölla.

När kommunen insåg att allt inte stod rätt till med gällande planer och vägskötseln så kopplade de in Lantmäteriet för en förrättning.

– Vi såg att det var en stor del av vägarna i Vitemölla tätort som hade privata vägghållare och en del var kommunens. Det var otydligt vem som skötte vägarna och vi var tvungna att lösa det, säger Malin Alm, planerings- och exploateringsingenjör på kommunen.

Sedan sju år har Lantmäteriet arbetat med att fördela vägansvaret i Vitemölla mellan kommunen och fastighetsägare, allt utifrån gällande planer och bestämmelser, men det har inte varit lätt.

– Från början gick det ganska smidigt. Då handlade det om att kommunen löste in gatumark som de tyckte att de själva skulle sköta och där detaljplanen angav kommunalt ansvar, säger Jona Rydberg, förrättningslantmätare.

Sedan blev det mer infekterat. Det visade sig att Vitemölla vägförening, som många trodde var nedlagd, aldrig formellt lagts ner.

– Då ändrade kommunen sin ansökan till att upphäva den gamla vägföreningen och bilda gemensamhetsanläggningar för de avgränsade delarna, utifrån de detaljplaner och byggnadsplaner som gäller i dag, säger Jona Rydberg.

Kommunen har rätt till att styra upp ett område och ansöka om förrättningar, eller gemensamhetsanläggningar som det också kallas, i områden där det enligt lagen är enskilda fastighetsägare som ska ta hand om vägarna, som det är i flera områden i Vitemölla.

– Vi har yrkat på att vägskötseln ska fördelas enligt anläggningslagen, det är inte bara i Vitemölla. Nu är det problematiskt att Vitemölla vägförening inte är aktiv, vi behöver ordna upp så att den lever, säger Malin Alm.

Vägföreningen i Vitemölla bildades redan på 70-talet och den tog hand om majoriteten av vägarna i byn, men i början av 2000-talet fattades ett avtal mellan kommunen och fastighetsägarna i Vitemölla om att kommunen skulle ta över ansvaret för vägarna.

– Den gamla gemensamhetsanläggningen för hela byn lades ner i överenskommen med kommunen, men den blev aldrig juridiskt nedlagd. Den kan bara bli nedlagd genom att en lantmäteriförrättning upphäver gemensamhetsanläggningen, säger Jona Rydberg.

De detaljplaner som har skapats efter beslutet att kommunen skulle ta över vägskötseln har inskrivet att kommunen är huvudansvarig, huvudman, för vägar, men kvar finns två äldre byggnadsplaner, tidigare variant på detaljplan, och där är fastighetsägarna huvudmän.

– När den gamla vägföreningen bil-

Fakta Historik

2016: Kommunen lämnar in önskemål om förrättning: Överföring av mark med kommunalt huvudmannaskap (som privata fastighetsägare skötte), upphävande av vägförening på mark där kommunen var ansvarig och uppväckande av vägförening.

2019: Första sammanträdet i förrättningen, vägföreningsdelen bryts ut till egen del.

2021: Beslut om markfördelning vinner laga kraft.

2022: Endast vägföreningsdelen kvarstår (detta är den del som pågår nu).

Källa: Lantmäteriet

dades på 70-talet så fanns inte nuvarande detaljplaner. Gemensamhetsanläggningen som den gamla vägföreningen ansvarade för innehöll vägar som senare blev kommunalt ansvar och därför behöver förrättningen göras om. En väg kan inte ha två ansvariga, säger Jona Rydberg.

Enda sättet att ändra på vem som är ansvarig för vägarna är att göra nya detaljplaner. Det är en politisk fråga. Det finns ett ärende hos kommunen från 2018 där Lejeföreningen i Vitemölla har önskat att kommunen ska göra en ny planläggning.

– Det blev satt på vänt för att kommunen nu tar fram en policy för väghållning i kommunen. Det är ett uppdrag vi har sedan förra mandatperioden. När deras förfrågan inkom så var beslutet i nämnden att invänta arbetet med den här policyn, säger Malin Alm.

I början av 2022 pausades arbetet med policyn. När den blir klar vet kommunen inte idag.

– Kommunen ska ta hand om vägar och äga marken om det står i detaljplanen. Står det "kommunalt huvudmannaskap" i detaljplanen så ska det vara så. Många tycker att det blir orättvist nu när det blir olika. Några får betala för vägskötseln och några får det av kommunen. Jag har full förståelse för resonemanget. Detaljplanerna är oerhört styrande vid en lantmäteriförrättning. Det enda sättet det går att lösa på, som jag ser det, är att kommunen initierar en ny planprocess, säger Jona Rydberg.

Även om flera mindre gemensamhetsanläggningar nu skapas, till skillnad från när vägföreningen bildades på 1970-talet, så kan det fortfarande vara en vägförening.

– En vägförening kan driva flera gemensamhetsanläggningar.

I Gröstorp finns liknande förhållanden.

– Men varje situation är unik, men det finns fler ställen i Simrishamns kommun med liknande situation, säger Jona Rydberg.

Maria Broberg

innan det kan bli aktuellt med nya detaljplaner.

– I projektbeskrivningen till de som ska ta fram policyn står det tydligt att kommunen ska vara huvudman för allmänna vägar, säger Krister Hjelm, vice ordförande i Vitemölla Lejeförening.

Malin Alm besvarar det.

– Jag tror att det man har gjort i den projektbeskrivningen är att konstatera det plan- och bygglagen säger, att huvudprincipen är att kommunen ska ansvara för allmänna vägar. Sedan är det individuella bedömningar och det är en politisk fråga vad man ska lägga skattepengarna på, om det är nya detaljplaner.

Nu är Vitemöllaborna oroliga för att byn splittras, när vissa ska ta hand om vägar själva och vissa vägar tar kommunen hand om. De hänvisar till likabehandlingsprincipen som ska gälla enligt kommunlagen.

– Att behandla alla lika är också att följa de lagar och regler som finns. Det kan bli så att man gör detaljplaner längre fram, men det vet jag inte nu, det är ett politiskt beslut, säger Malin Alm.

Flera fastboende som bor uppe på Furet förstår inte varför de ska sköta vägarna själva, när inte alla ska göra det.

– Det görs en ny detaljplan för hotellet nu, den hade man lätt kunnat utvidga och ta med vägar i och då hade man säkert kunna få lite finansiering från hotellet också, säger Pelle Gemmel, en av de som tillhör dem som

måste sköta vägen själva framöver.

Vitemölla Lejeförening önskar att kommunen tar tillbaka sin ansökan till Lantmäteriet, men det är inget kommunen har planerat att göra, det är upp till politikerna att besluta. Ystads allehanda har försökt nå samhällsplaneringsnämndens ordförande Carl-Göran Svensson för ett uttalande, men har inte fått svar.

Vitemöllaborna ifrågasätter också varför den ursprungliga vägföreningens pengar, som kommunen fick då föreningen skulle avvecklas 2001, inte nu faller tillbaka till fastighetsägarna.

– Ja vi har använt deras pengar, men den dealen är ganska vanlig. När en vägförening läggs ner och kommunen tar över ansvaret så tillfaller också vägföreningens underhållsfond till kommunen. Jag kan förstå dem, men det är vanligt att man gör så, säger Malin Alm.

När det i artikeln står Vitemöllaborna så avses de som valt att involvera sig i frågan i Vitemölla. Pia Svensson, som är ordförande i Vitemölla Lejeförening, har tillsammans med vice ordföranden Krister Hjelm över 150 fullmakter för att kunna företräda fastighetsägare i frågan mot kommunen. Utöver det så är det många fastighetsägare som själva engagerar sig, men exakt hur många som motsätter sig kommunens agerande är svårt att få fram.

Maria Broberg

maria.broberg@ystadsallehanda.se